

EMBASSY OF THE UNITED STATES

SKOPJE • MACEDONIA

**Говор на амбасадорот Рикер на тркалезната маса
“Иднината на Македонија преку призмата на пријателите”**
21 април 2009

Ви благодарам многу почитувани пријатели и колеги, ви благодарам претседателе Црвенковски за можноста да говорам денес. И би требало да ви се заблагодарим и за тоа што го вклучивте и мојот колега од Европската Унија, за да можам да докажам еднаш засекогаш дека Соединетите Држави го немаат последниот збор. Ја цениме оваа, како и претходните тркалезни маси, на кои вие бевте покровител, а кои даваат можност да се споделат идеи и мислења на отворен форум. Задоволен сум што сум поканет да се приклучам на волку истакнат собир, да понудам некоолку мислења за иднината од американска перспектива.

Како и во Соединетите Држави, каде претседателот Обама е на функција само три месеци и новата администрација продолжува да се оформува, и овде во Македонија како што сите добро знаете, г-дине претседател, претседателската транзиција е во тек. На почетокот на месецов, нашиот претседател ја посети Европа, да го потврди значењето на партнерството, кое се базира на заеднички интерес и меѓусебно почитување. Пред само една година, Соединетите Држави и Република Македонија прогласија Стратешко партнерство, преку документ што го потпишаа нашиот државен секретар и министерот за надворешни работи на Македонија. Дадовме гаранции дека ќе работиме заедно за да создаваме можности и да се соочуваме со тешки предизвици. Како што претседателот Обама неодамна кажа во Истанбул, “Имаме заеднички интереси и вредности, и може да имаме партнерство што им служи на нашите заеднички надежи и соништа.” Како претставник на претседателот во Република Македонија, верувам дека овој форум доаѓа во право време, за да ги искористиме изјавите на претседателот Обама како призма преку која ќе зборуваме за иднината на Македонија. Се разбира, се надеваме дека овие мисли, во духот на пријателство и заеднички вредности, ќе поттикнат дискусији и размислувања долго после овој ден.

И покрај тоа што годините што доаѓаат ќе носат сериозни предизвици ширум светот, веруваме дека Македонија стои на историска крстосница. И навистина, во Стразбур, претседателот Обама кажа, “Сите ние се наоѓаме на крстосници; стигнавме до моментот каде секоја нација и секој граѓанин мора конечно да избере како ќе одговори на предизвиците на светот кој станува се помал и поповрзан од кога и да е.” Возможен е значаен напредок во многу сектори во Македонија. Соединетите Држави и други можат да помогнат да се отвори вратата кон посветла иднина, но одговорноста да се обезбеди најдобра можна иднина е директно во рацете на Македонија.

Луѓето во Македонија покажаа дека можат да оддржат добри избори. Земјата одржа избори кои во голема мера ги исполнија меѓународните демократски

стандарди. Изборите беа добри, но не совршени. Нашето искуство во овие 230 години во САД покажува дека е потребно постојано испитување и ангажирање. Лекциите од изборите во 2009 искористете ги за да направите понатамошни подобрувања во Македонија, со сигурно лидерство – лидерство кое продолжува да одбива застрашување и кое ја почитува опозицijата и се труdi да ги деполитизира прашањата за да ги надмине бесмислените препирки.

Во февруари, претседателот Обама потсети дека “најсилните демократии растат преку чести и живи дебати, но опстојуваат кога луѓето со различно потекло и верување наоѓаат начин да ги остават на страна малите разлики за да постигнат повисока цел.”

Г-дине претседателе, опозицijата мора да работи и да биде конструктивна, да ги прифати можностите да работи со владата кога има шанси да се направи подобрување за доброто на земјата.

Народот на Македонија– сите луѓе – Македонци и Албанци, Турци, Власи, Роми, Бошњаци, Срби, христијани, муслумани, луѓе од десницата, од левицата, мажи, жени, студенти, деца – не сакав никого да изоставам – сите заслужуваат избрани функционери—во владата и во опозицijата; на национално и на локално ниво – кои ќе работат за нив, а не за политичка партија.

Македонија има огромна поддршка од меѓународната заедница, што се покажа и од моите колеги присутни тука денес – од САД, од европските сојузници и Европската Унија, од меѓународните финансиски институции кои во изминативе неколку недели истакнаа дека се расположени да помогнат.

На 4-ти април во Стразбур, претседателот Обама јавно ја потврди посветеноста на Америка кон членството на Македонија во НАТО. Тој истакна: “Со нетрпение го очекуваме денот кога ќе и посакаме добредојде на Македонија во Алијансата.” Исто така, сите сојузници ја потврдија оваа посветеност со тоа што ја повторија пораката од Самитот во Букурешто минатата година.

На самитот во Стразбур беше потврдена поддршката за Македонија, но секако не потсети и на спорот околу името. Ние знаеме дека тоа не е лесно.

Ова прашање може да се реши, и САД ја охрабруваат владата и вашиот наследник, новиот претседател, да ги следат обновените заложби што ги направија да стават на преговарачката маса стратегија и предлози и да бидат истрајни и покрај сите потешкотии, за да го решат овој спор што посекоро за доброто на граѓаните на двете држави. Ние секако ја имаме истата порака и за нашите пријатели и сојузници – Грција. Ние знаеме дека ова прашање е тешко и, како што претседателот Обама изјави околу соочувањето со проблемите, “ако беше лесно веќе ќе беше решено. Некој друг ќе го решеше. Но ако не проблеме, ако не се издигнеме високо, тогаш нема да направиме никаков прогрес. Јас мислам дека има многу простор за да се постигне напредок” .

Македонија има постигнато импресивни достигнувања во нејзиниот придонес кон глобалинот мир и безбедност. Ви благодариме претседателе Црвенковски, во вашата улога како врховен командант на Армијата на Македонија, за импресивните

достигнувања на војниците на терен, вклучувајќи ги Ирак и Авганистан, каде служиме заедно, рамо до рамо.

Исто така, и честитаме на Македонија за одлуката да го признае Косово минатата година. Македонскиот конструктивен пристап во регионалната безбедност е важен фактор во стабилноста на Балканот.

Као што слушнавме, сите очекуваме дека 2009 ќе биде тешка година на економски план. Размерите на оваа криза се такви какви што немаме сртнато со децении.

За време на самитот на Г20 во Лондон, претседателот Обама ја истакна поврзаноста на светските економии. Тој рече, “Дома, често зборувам за новато доба на одговорност. Јас цврсто верувам дека ова ново доба не треба да запре на нашите граници. Во свет кој се повеќе е поврзан, ние сите имаме одговорност да работиме заедно на решавање на заедничките предизвици. Иако ќе помине подолго време, јас сум убеден дека повторно ќе оствариме напредок на глобално ниво ако делуваме со иста крајна цел, со упорност и со оптимизам каков што е потребен во овој момент.”

Као што сите знаете, како стратешки партнери, Соединетите Американски Држави, и јас лично, се залагаме за повисок степен на можности за инвестирање во Македонија.

За обновување на напредокот, потребно е да видиме поголеми инвестиции кои ќе обезбедат нови вработувања; инвестирање во инфраструктурата што ќе го зголеми економското производство и изворите на вредности за подолг период. Кон таа цел, ние се восхитуваме на фокусираноста на Македонија во областа на образоването. Првокласен образовен систем е суштествен за Македонската економска иднина и демократскиот развој овде. Соединетите Американски Држави јасно ги подржуваат овие цели, преку инвестирање на преку три милиони долари за реновирање на 120 основни училишта во Македонија и имаме испратено стотинци граѓани на Македонија во САД на образовни програми или на програми за размена. Поврзано со тоа, јас сакам да подвлечам и да оддадам признание на Владината одлука да стане партнери кој придонесува во Фулбрајт Програмата, овозможувајќи значајно проширување во нашиот водечки образовен програм.

Прашањата поврзани со владеењето на правото исто така продолжуваат да влијаат негативно на економијата. Иако имаше придобивки од некои мерки на отвореност и предвидливост во земјата, корупцијата и недостигот на транспарентност остануваат проблем. Инвенститорите, трговците и луѓето од бизнисот, без разлика дали се домашни или се странци, имаат потреба од предвидливост, која произлегува од еден транспарентен судски систем во кој може да се има доверба. Ако нема верба дека недоразбирањата можат да се решат на фер начин, тогаш ниеден договор потписан на хартија не е вреден.

Недоволно владеењето на правото и бавниот напредок во децентрализацијата придонесуваат кон една претстава кај некои дека Македонија не е подгответена во дадениот момент – ова е согледување кое треба да се промени преку силна и решителна акција.

Целосната имплементација на Охридскиот рамковен договор, а особено, виталниот процес на децентрализација, сеуште остануваат недовршени. Кога луѓето знаат дека тие можат да имаат влијание врз своите заедници и врз својата иднина, тогаш се случуваат добри работи. Соединетите Држави се подготвени за да помогнат овој процес да се придвижи напред и ние ги поздравуваме изјавите на лидерите во Македонија, кои укажуваат на значењето на овие промени за иднината.

Оние Американци кои ја познаваат Македонија, ја ценат сличноста помеѓу нашите две земји во тоа што и двете се мултиетнички и мултиконфесионални општества. Во Америка, ние сфативме - признавам, премногу бавно - дека оваа разновидност е нашата вистинска снага и нашето вистинско богатство. Граѓаните на Македонија имаат многу таленти и извонредни потенцијали. Но, има и основани грижи дека етничка поделеност би можела да ја уназади Македонија, а можеби да ја стави под прашање и нејзината иднина. Претседателот Обама, обраќајки се на група млади луѓе во Истанбул, истакна дека дијалогот е најважната работа. Преку средбите со луѓе од различни култури и со различно потекло, дури и во сопствената земја, ќе сфатите дека иако можеби преферирате различни јазици или имате различни вери, испаѓа дека работите што ги споделуваме се поважни од работите што се различни. Младите луѓе можат да бидат многу корисни, старите луѓе “имаат утврдени навики, стануваат сомнечави и се злопамтила.”

За нас беше значајно и емотивно тоа што, за прв пат во демократската историја на Македонија, еден претседателски кандидат ја водеше својата кампања и надвор од неговата етничка заедница и притоа доби значителна поддршка, а исто така имавме и прва жена кандидат за претседател. Се надевам дека ова е прозорец во иднината на Македонија, иднина во која етничкото наследство ќе се цени и нема да ги дели луѓето на издвоени категории и во која повеќе жени ќе учествуваат во политиката.

Изложив некои тешки проблеми, од кои со некои се соочивте вие, г-дине претседател, а со некои ќе треба да се соочи вашиот наследник. Со задоволство кажувам дека во изминатите пет години ние всушност, направивме прогрес заедно и ви се заблагодаруваме на напорот и лидерството, во кое спаѓа и овој тип на маѓународен дијалог.

Тоа што признаваме дека претставата за мојата земја во годините наназад е извртена и збунувачка, значи дека секој ден сме потсетувани дека перцепцијата има големо влијание во дефинирањето на реалноста. Нам многу ни значи како се гледа на Македонија и како таа е разбрана од нашата власт, од нашиот Конгрес, од нашиот печат и од нашата јавност во Соединетите Држави. Јас и Амбасадата сме посветени на тоа да помогнеме околу таа перцепција и разбирање, како земја-партнер, пријател и сојузник.

Соединетите Држави ги поддржуваат граѓаните на Македонија во нивната борба за подобра иднина, вклучувајќи го и зачленувањето во европските институции. Исто така, ние инвестираме во Македонија и во нејзиниот успех – повеќе од УСД500 милиони од независноста на земјата до денес плус изградбата на новата Амбасада, во која многу бргу ќе се вселиме.

По враќањето од Европа, нашиот претседател го потсети Конгресот и американскиот народ дека “премногу луѓе во Вашингтон предолго го поместуваа

донаесувањето на тешки одлуки за некои други времиња на некој друг ден. Има тенденција да се прават политички поени наместо да се засукаат ракави и да се решаваат вистинските проблеми. Сега е недозволиво така да се постапува.” Овие мисли, сметам, важат и преку Атлантикот, и во целиот свет, и во Македонија.

На крај, г-дине претседателе, на завршувањето на вашиот мандат се надевам ќе mi дозволите да го цитирам говорот на претседателот Барак Обама на почетокот на неговиот мандат. “На овој ден, се собравме затоа што ја избравме надежта пред стравот, единството со цел пред конфликтот и несогласувањето. На овој ден, дојдовме да прогласиме крај на бесмислените караници и лажните ветувања, на шпекулациите и излитените догми кои предолго ја задушуваа нашата политика. Ние и понатаму сме млада држава, но дојде време да се тргнат на страна детските работи. Дојде време да го потврдиме повторно нашиот вечен дух, да ја избереме нашата подобра историја, да го носиме понатаму тој скапоцен подарок, таа племенита идеја која се пренесува од генерација на генерација – ветувањето од Господ дека сите се еднакви, сите се слободни и сите заслужуваат шанса да ја бараат својата потполна среќа.”

И понатаму ќе продолжиме да им помагаме на граѓаните на Република Македонија во остварувањето на иднина што толку многу ја заслужуваат.

Благодарам многу.